

opravila potrebno podučeni. Naše rokodelstvo in obertnijstvo je v jako slabem stanu. In to zlasti zavoljo tega, ker rokodelcem in obertnikom primanjkuje splošne izobraženosti. Premalo so izvedeni v branji in pisanji, zatorej se ne znajo sami dalje izobraževati in vedno ostanejo pri starem kopitu. Enako je tudi s kupci, katerim je največi zaderžek premala zvedenost. Akoravno morejo le dobre obertnijske in tergovske šole izučiti izvedene tergovce in obertnike, vendar naj bi se tudi ljudska šola na te stanove ozirala ter tudi za ta posel mladino pripravljala in navduševala. L.

Slovenski in sosedni učitelji.

Čitaje razne časnike, slovenske in neslovenske, šolske in nešolske, nahajamo večkrat sporočila in novosti o šolskih in učiteljskih zadevah, in njihovih skupščinah. Zlasti nas zanimiva gibanje sosednih učiteljev na jugovzhodu, pa se tudi večkrat oziramo na nemške učitelje na gorenjem Štirskem in gorenjem Koroškem. Nehoté primerjamo potem delovanje sosednih tovaršev s svojimi slovenskimi sobrati. To smo do sedaj le v duhu storili i ne še razodevali teh svojih misli občinstvu, kar danes v naslednjih versticah nameravam.

Premišljevaje to stvar došli smo do sklepa:

Akoravno so vse okoliščine slovenskim učiteljem veliko manj vgodne, kakor sosednim učiteljem, vendar se slovenski učitelji le premalo gibljejo in premalo z delavnostjo odlikujejo.

To hočemo tako-le dokazati: Pogledimo najprvo svoje nemške brate na severu! Koliko imajo ti raznih svojih društev? Za vsaki okraj osnujejo si svoje učiteljsko društvo; za celo deželo imajo zopet veliko deželno šolsko društvo. A v teh društvih in zborih niso nedelavni. Shajajo se mnogokrat i posvetujejo o važnih šolskih zadevah in zedinijo v hvalevrednih sklepih, na ktere se vlada i vse učiteljstvo ozira. Imajo skupščine, v kterih se znanstveni predmeti razlagajo i prednašajo; izdajajo svoje šolske časopise po večkrat na mesec, odlikujejo se na šolskem literarnem polji, izdajajo šolske knjige za svoje šole i. t. d.

Ozrimo se na Hervaško! Kaj je bil prvi hervaški učiteljski zbor? Ta zbor, ako se na nič družega ne opiramo, ta velikanski zbor nam je priča pridnosti, navdušenosti hervaških učiteljev, priča ljubezni do poklica, za povzdigo šolstva in učiteljstva!

Še bolj to razumemo, ako opazujemo njih društvo „Učiteljska zadruga“ ali njih nova „literarna skupščina“, ali pa, ako čitamo njih

šolske liste, ako štejeemo število knjig, ktere so spisali za svoje ljudske šole i za splošno rabo.

Toliko slovenski učitelji še nismo storili. Hervaški učitelji so nas že daleč preseegli; o nemških še govorimo ne. In vendar smo bili pred malo leti še na enaki stopnji s Hervati. Toda oni so se pred zbudili i čverstejše delovali, kakor mi slovenski učitelji. Res bile so nam roke dolgo zavezane, res nam je manjkalo dušne kreposti, ktere nismo dobivali v prejšnjih šolah, res je bilo in je še naše materijalno stanje preslabo, da bi mogli za duševni napredek veliko skerbeti; a veliko teh ovir je sedaj odpadlo skoraj vsem slovenskim učiteljem. Le slabo materijalno stanje teži še kranjske učitelje. Kedar se pa še to poravná, — Bog daj kmali! — potem pa je treba pričeti — orati ledino slovenskega šolstva, potem pa je treba djansko posnemati sosedne brate; treba bode potem — a tudi sedaj naj se pričinja — v društvih se zedinjevati, na literarnem polji se poskušati, slovensko slovstvo, slovensko šolstvo na vse strani podpirati, šolstvo pred javnost pripraviti, obéinstvu je priporočevati.

Verh tega ali pa prav za prav v prvi versti pa moramo v šoli pri spretni mladini zvesto svoje dolžnosti spolnovati kot učitelji slovenske mladine, da se bode ona v poznejih letih hvaležno spominjati mogla prejetih lepих naukov, s kterimi si more boljšati svoje časno življenje. V to nam pomozí Bog in naša prihodnja — delavnost!

L.

P r o g r a m

novega šolskega časopisa „Slovanskega pedagoga“.

Skoraj vsi slavjanski narodi v Avstriji gledajo bolje na šolski napredek pri Nemcih, Francozih in drugih neslavjanskih narodih, kakor pa na to, kar so sorodna plemena v šolstvu storila.

Iz vednega nasledovanja tujih vzorov in posnemanja tujih navad pa prihaja kvarjenje narodnosti, izvira slabljenje vlastne dušne plodnosti in na zadnje literarna odvisnost, s ktero se narodi odvrčajo s prirojenege pota, na kterem edino se morajo v svoji individualni posebnosti vspešno izobraževati in razvijati.

Da se šolstvo slavjanskih narodov oslobodi takega škodljivega vpliva tujih literatur, treba da se vsi bolje oziramo na literature slavjanskih narodov, da bode to, kar je eno pleme izkusilo, na hasen vsem drugim plemenom.

Prepričani, da je vzajemnost narodom slavjanskim, zlasti pa avstrijskim, posebno v šolskih stvareh potrebna, da v prirojeni svoji